

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 35 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și Administrația: Strada Măcelarilor Nr. 21.

Se prenumără și la poște și la librării.

În București:

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. 1 pescari 35

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrisurile se înapoiază

Un număr costă 5 cenți: 7. a. an 15 bani rom.

Salutul nostru.

Resultat al chipzuirii și dorinței bărbaților eminenți ce stau în fruntea mișcării naționalităților, nu era decât natural, ca ideea convocării la Viena a unui congres să fie salutăată călduros de întreaga presă maghiară din monarhie.

Tocmai acest lucru îi supără însă pe șovinisti. Nu se așteptau, ca atât de ușor, națiuni atât de diferite, să primim o idee, prin realizarea căreia ear' are să 'ie-dee maghiarismului o lovitură nu tocmai ușor de suportat. Credeau că și celelalte naționalități sînt ca Ungurii: gălăgioase, buclucașe, cu care să fie greu de scos la cale vre-un lucru.

S'au înșelat colegii noștri șovinisti și nu ascund năcăzul și mahnirea ce simt după această desiluziune a lor.

Am arătat ceea ce au scris organele de publicitate principale ale Ungurilor despre congresul dela Viena. Caracteristic în tot ce s'a scris a fost, că Maghiarii nu mai amenință așa trufaș, au mai lăsat din aerul lor îngâmfat de odioasă.

Ear' acum scriu cu adevărată jale. În foile ce ni-au sosit ieri din Budapesta și Cluj găsim sub titlul „Salutul naționalităților” un articol, în care se comentează toate scrisorile foilor naționalităților.

Își poate închipui ori-și-cine, cu câtă jale foile șoviniste constată că:

... în prezent toată presa europeană se ocupă cu congresul pe care naționalitățile l-au convocat la Viena. Cu deosebire presa română, cehă, croată și sârbă se entuziasmează de această idee („Magyar Hirlap”, nr. 21 Oct. n.).

și cât de mult sufletele șoviste au trebuit să se amărăscă cetind articolele simpatice pentru congres ale foilor naționale atât române cât și slave.

Chiar în extras foile maghiare umplu coloane arătând ce a scris „Tribuna”, „Românul”, „Timpul”, apoi „Hlas Narodna”, „Narodnie Noviny”, „Obzor”, „Sbroban”, „Velikia Srbia”, „Male Novina” și „Dnevni List”.

Scrisorile foilor germane îi doare atât de tare, că nu îndrăznesc nici măcar să amintească despre ele, ceea ce de altfel este foarte caracteristic. Peste tot, presa

maghiară voese să prezente congresul dela Viena ca operă numai a Românilor și Slavilor, ca să poată dice în urmă că congresul a fost pus la cale de Rusia. Numai așa ne explicăm cum denu reproduce nici amintesc de articoli privitori la congres apăruiți în foile germane, pe care de sigur le-au cetit înaintea celor slave, mai ales că presa vieneză a adus în-țaiu scirea despre congres. Numai așa ne explicăm cum din tot ce s'a scris despre congres nu reproduce în întreg decât articolul din „Obzor”, foie croată și la loc de frunte proclamația ce a dat-o comitetul din Belgrad al emigranților bosniaci, proclamație redactată în adunarea ce s'a ținut la Belgrad în sala „Dardanella” și în care toți Slavii sînt îndemnați să participe în număr cât de mare la congres.

Nu avem de gând a polemisa acum cu foile maghiare, mai ales că așa credem, vom avea să revenim asupra acestui după ținerea congresului.

Vrem să arătăm numai, că mai ales acum, după cele petrecute în parlamentul din Budapesta și când o criză ministerială e ca declarată, congresul nu numai se impune, dar' are o înțoită importanță, o importanță mult mai mare decât era să aibă dacă nu se provoca la Budapesta scandalul Hentzi: darea pe față a adevăratelor sentimente și tendențe maghiare.

Acum, că Maghiarii nu s'au sfîșit să arete în chipul cel mai brutal și mai violent tendențele lor, acum când orb ar trebui să fie cineva pentru a nu vedea spre ce ținute șoviniste, naționalităților, pe umerii căror se spriginesc această monarhie, le incumbă datorită se țină congresul nu numai ca protestare în contra sistemului de guvernament cu care nu sînt mulțumite, dar' mai ales pentru-ca cu o oară mai înainte se-și arete părerile, ce intrupându-se, ar pute să asigure monarhiei liniștea mult dorită, ear' popoarelor puțină uneidesvoltărinaturale, drepte și legale pe toate terenele, puțință zădărnicită prin dese orgii maghiare de un caracter atât de grav, că se resimt, trebuie să se resimtă, în întreaga organizare a monarhiei, ear' nu numai a statului ungar.

Salutul nostru, al naționalităților, când vorba e acum de congres, nu este deci numai un salut ca acela al omului ce vede dorile, ci mai ales este o mulțumire de a găsi mijlocul, prin care se facem bine nu numai națiunii noastre, dar' se contribuim cu toată mintea și inima la scăparea monarhiei dintr'o situație precară, spre care Ungurii o împing tot mai tare.

Aceasta trebuie să fie adevărata lui față, eată ce caracterizează — în urma orgiilor din Budapesta — aspectul sub care se prezintă congresul naționalităților.

Are să vină în primul plan caracterul eminent politic, politică privită din punct de vedere general al monarhiei, — ear' scopurile naționale vin pe al doilea plan.

Rămâne, ca bărbații fruntași ai naționalităților, să imbine acum cu dibăcie impunătoare cele două scopuri.

Reușind să facă acest lucru, au dat cea mai grea lovitură politice destructive a Maghiarilor, vor face ca congresul dela Viena să rămână un eveniment nu numai pentru viața politică intimă a naționalităților, dar' un eveniment important pentru politica internă și externă a întregii monarhii.

Și din acest punct de vedere salutăm viitorul congres!

Crisa din Budapesta.

Situația guvernului unguresc încă nu s'a lămurit. Aparatul oficios de desmințire este pus în mișcare, cu ordin ca să desmințească scirile că guvernul ar fi demisionat sau ar avea intenția să demisioneze, și peste tot că crisa ar fi existând. Dar' acestea nu le crede nimenea. Chiar fii altcum binevoitoare guvernului constată că criza există și retragerea guvernului este numai chestie de timp.

Astfel „Neue Freie Presse” dela 24 Oct. publică o corespondență din Budapesta, în care se dice între altele:

„În momentul de față încă nu avem criză ministerială formală, dar' se poate prevedea izbucnirea ei într'un timp foarte apropiat.” Mai departe se dice în corespondență, că cauza crizei este în cabinet, prin urmare din cabinet trebuie să vină și rezolvarea. Cine va fi succesorul contelei Szapary încă nu se știe. Numai un lucru este pătă acum sigur: că ministrul de

calte contele Csáky a declarat, că sub toate împrejurările se va retrage.

Plecarea subită a Maiestății Sale din Ungaria este interpretată la Budapesta ca un semn sigur, că cercările Curții sînt adînc indispușe de cele întemplate în timpul din urmă. Încercarea, atât de nereușită, de a împăca pe șovinisti cu armata, este aspru condamnată la Curte, unde a străbătut convingerea că stările de lucruri din Ungaria sînt foarte rele. Așa se judecă lucrurile și în străinătate, unde evenimentele din urmă au avut efect foarte nefavorabil și au produs închipuiri exagerate despre Ungaria.

Aceste informații le da corespondentul diarlui vienez. Liberalul „Neues Pester Journal”, le întregesc cu următoarele:

„Căptra deputați, care au asigurat că sînt bine informați, spun că Regele nu este indispuș numai din cauza eșecurilor politice, ci și-a exprimat și desaprobară, că în urma neglijenței necusabile tocmă în Budapesta nu a succedat a opri lăptărea holerei, ceea ce face pagubemari comerțului monarhiei. După aceeași versiune, Regele a ordonat contelei Szapary să se ceară o indemnitate bugetară de trei luni, și până atunci să caute o persoană potrivită pentru presiul ministerului. În faptă ministrul-president a și voit să satisfacă acestui ordin și a conferit deja la 23 Octomvrie cu ministrul comun de finance Kállay. Acesta a sondat știrile partidului guvernamental, ca să vadă este dispus partidul a sprigini o politică conservatoare. Primind răspuns negativ, a refuzat a primi formarea cabinetului. Mai departe a conferit contele Szapary cu banul conte Khuen-Héderváry, care era să plece, însă l'a reținut spre acest scop. Dar' și banul a refuzat hotărît a primi preșidiul ministerului, într'o situație atât de înecată.”

„Agramer Tagblatt” dela 24 l. c. din Budapesta aduce următoarele detalii:

Plecarea subită a Împăratului Rege Francisc Iosif și a Împărătesei-Regine Elisabeta din Gödöllő la Viena este comentată ca un eveniment de mare importanță. Ea arată, că Augustul purtător al Coroanei este adînc indispuș de cele întemplate. De acolo se deduce, că soluțiunea crizei va veni de astă-dată dela Viena.

Că contele Szapary se va retrage, nu mai încăpe îndoaia, dice mai departe raportul diarlui croat. Este chiar hotărît, că dl Kállay îi va urma, ear' în locul acestuia va fi numit ministrul comun de finance banul Croației, contele Khuen-Héderváry,

care va fi înlocuit cu actualul ministru croat Josipovich, sau prin comitele-suprem Rubido Zichy. Dacă va fi numit domnul Josipovich, atunci în locul lui va veni ca ministru pentru Croația și Slavonia comitele-suprem Ervin Cseh.

„Neue Freie Presse” dela 25 Octomvrie primesce din Budapesta o altă corespondență, în care situația este deja altcum prezentată. Aici se dice că Curtea este indignată, nu numai indispușă, de cele întemplate. De altă parte a început să înțeleagă urmările grave ce pot resulta din actuala stare de lucruri, atât pentru Ungaria, cât și pentru monarhia întreagă. Corespondentul dice, că prin urmare acum nici opoziția nu mai voesece retragerea lui Szapary, și prin urmare criza se va termina fără schimbări în guvern. La trei Noemvrie casa deputaților ține adunăt, ear' până atunci cercurile guvernamentale cred că situația va fi lămurită. Însuși corespondentul citat dice, că această speranță este prea optimistă și că criza va fi mai lungă.

Păreră sa, că opoziția nu mai voese căderea lui Szapary, corespondentul diarlui vienez o ia dintr'un articol al lui „Magyar Hirlap”, iscălit de însuși Horváth Gyula, care sub titlul „Rămână Szapary” scrie, între altele, următoarele:

„Contele Szapary are majoritatea, aceasta țină-l, nu-l răstearne, dacă se încrede în mintea și energia lui.

„Monarhia este în situația cea mai critică, toți dușmanii triplei alianțe își strîng rîndurile și au început lupta secretă contra noastră. Roma și București, Parisul și Petersburgul, panslavii și irredentiști, antisemiții și socialiști, toți sînt gata de luptă. În lăuntru pe terenul politic, biserică și social situația și spiritele sînt dominate de ură și reșens. Și deo, națiunea ar merita oifică odihnă și țeară această nițică guvernare liniștită. Până când majoritatea crede, că contele Szapary este în stare să conducă afacerile țerii și poate face față mării problemelor, până când Maiestatea Sa îl crede destoinic de a apăra și de a aduce la valoare interesele dinastiei și va da Coroanei, până atunci nu va fi, și nici nu este permis să fie criză ministerială.”

„Noi credem că ar fi păgubitor pentru forma de guvernare parlamentară și pentru interesele țerii, dacă contele Szapary ar trebui să cadă, deși este spriginit de majoritate. Aceasta de o parte ar însemna, că forma parlamentară se clătină, ear' de altă ar dovedi, că din viața noastră politică lipsesc orice conținut moral.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Asasinul gol.

— Novela —

de

Jean Richepin.

(Urmare.)

Zărise un ulm mare, gros și noduros; se urcă în el. Trunchiul era găurit prin mijloc, probabil de trăsnet, și la partea de sus forma o deschidătură atât de mare, că încăpea un om în ea. Pierre Lurier se viră într-însa. Era ca într'un leagăn, dur și adînc. Lucrul principal era că putea să doarmă acolo fără teamă de a fi vădūt.

Obosit de atîta alergătură, Pierre Lurier durmî în ajunul crimei sale nici mai mult nici mai puțin ca Napoleon înaintea Austerlitzului.

Soarele era deja sus, roaua de pe planetele din grădină se sventase de mult, pe când Pierre se deșteptă.

Primul, pe care îl auzi călcând pe frunzele ulmului, fu însuși moșul Berlot, care își inspecta curtea din dos. Inima lui Pierre bătea de bucurie.

Da, era bătrânul, umbra în sus și în jos, în mână cu un coșuleț, din care arunca grăunte galileilor. Striga *pin, pin, pin*, ear' acestea se strîngeau în giurul lui, bătînd din aripi, sbărîndu-și penele și îndopându-se cu ovės. Se duse apoi în bucătărie, unde căută o găleată plină cu apă grasă, în care dumea bucăți de pîne și coji de cartofi, și turnă fîcărui porc porția cuvenită.

Aceasta îi aduse lui Pierre Lurier aminte, că 'ie foame. Scoase din buzunar pâinea și

poamele și dejună liniștit, gîndindu-se să aranjeze toate după dorințele sale.

De altmintearea faptul că Berlot își hrănea singur animalele din curtea din dîrēt, făcea pe Lurier a crede, că uncheșul nu are slugă, ci șade singur numai cu baba sa.

Până pa la unsprezece oare, bătrânul se învîrî prin curte și grădină, ciopărtind pe ici, săpînd dincolo.

Pe un moment, Pierre fu cuprins de frică. Treceînd pe lîngă un pîr, Berlot privi cu atențiune fructele: observă că lipsește două. Involuntar el își îndreptă ochii înspre zidurile grădini și asupra arborilor din fund. El părea a se îndoi că un hoț a fost pe aici. Ridică din umeri și dise: „Cu neputință.”

Cu toate acestea, perele lipsesc, lucru neîndoiș.

— Pierre! strigă el deodată.

La auzul acestui nume Pierre Lurier tresări, ca-și-cînd pe dînsul l-ar fi strigat. Se infundă mai tare în viziuna sa.

La strigătul lui Berlot ușa bucătăriei se deschise și eși pe ea un băiat ca de deședoisprezece ani, blond, cu obraji ca doi bujori.

Pierre Lurier tresări acum și mai tare. 'I-se părea că el însuși e acela, care a eșit din bucătărie. Era țeranul tinerel de altădată. O secundă de cugetare îl făcu să peardă această viziune și să înțeleagă realitatea.

— Pierre, dise Berlot, tu încă furi din perele mele?

— Ferească D-șeu, răspuse băiatul. Vă jur că nu. Cum poți d-ta crede că aș îndrăzni să fur din perele d-tale? Mergînd cu vacile la pășune, nu d-ta însuși 'mi-ai

deschis oare ușa bucătăriei pentru-ca să eș în curte, și poarta ca să eș în cîmp?

— Ești un mare șiret. Cine mă asigură însă că n'ai umblat astă-noapte prin grădină?

— A, stăpâne. Cine D-șeu ar pute face așa ceva, când peste noapte toate ușile dela casă sînt încuiate?

— Ei, haida, n'o mai încrea! Dove-desce, că nu ai furat?

— Îți jur! Eată dovada!

Pierre Lurier fu cuprins de o frică ne-bună, închipuindu-și că băiețelul a băgat ceva de seamă.

Dar' nu, dovada pe care voia să o dea, era numai jurămîntul solemn ce se obișnuiesc la copii, și care consistă din facerea semnului crucii și apoi atingerea, cu mîna dreaptă, a pămîntului.

Berlot, fără îndoaia numai mișcat de jurămîntul făcut, se mulțumi a lua de ureche pe Pierre, și intră cu el în casă.

Sună de amădi.

Singur numai glasul limpede al clopotului din turnul bisericii fu ceea ce conturbă liniștea mare. Pe ici, pe colo piua câte vre un puin perdut.

Porcii astîmpărîndu-și foamea, erau re-trași în fundul coccinei și durmiau lungiți. Vrabile încetaseră și ele cu ciripitul; sburaseră după ce încolțiseră cu ciocurile câteva fructe de prin pomi. Lucrătorii se reîntorseseră și ei la cîmp, după ce mîncaseră.

Pierre Lurier simți în sufletul seu nu știu ce fel de liniște și un dor dulce. 'I-se părea că ar fi bun-bucuros să poată trăi în mijlocul acestei liniști. Se gîndia că puin sînt fericici și că păsările deasemenea sînt mulțu-

mite cu soartea lor. Dicea că viața micului Pierre este plăcută cu toate că moș Berlot era om certăreț. Adevărat că îl ia câte odată de urechi; dar' el are ce să mînce, ce să bea, unde să doarmă, el se poate plimba pe iarba verde și prin pădure fără temere, fără a se uita îndărătul lui dacă nu-l urmează vre un gendarm să-l prindă. Dar' moș Berlot? El e bogat! are casa lui, grădina sa, puin, porcii și perele sale. Ce om fericit!

Pentru-ce dînsul, Pierre Lurier, n'ar avea și el parte de fericire? A, pentru-ce? Nu trebuia decât să fi stat aici la țeară ca tatăl seu. Așa că a gresit când a plecat? Un pécătos de lenes 'i-a dis că o să dea de noroc prin oraș. Și poate-că găsea norocul, cine știe! A avut bună ocazie. A avut un patron, care putea să prindă afețiune pentru el. Dete însă aici peste un alt pécătos și lenes; el predica lenea și plăcerile. Un an, doi, ani de-arîndul, timpul prețios al juneței se străcură în chip miserabil fără a fi făcut vre o ispravă, trăind de pe o zi pe alta. Într'o dimineață după răboiul, cuprins de remușcare, se hotărî în fine să lucreze, nu se dete îndărēt chiar de a intra eară servitor. În chipul acesta poate să-și mai sustină încă viața.

Dar' era amărît de o mulțime de dorințe și regrete. Făcuse apoi cunoștința a unor oameni netrebnici: cu o femeie stricată și un amic pișcher... Decădū, până-ce într'o zi se pomeni între doi poliști. Se făcuse hoț. Fu judecat, condamnat la cincisprezece ani închisoare, ear' acum...

Ah, acum este un miserabil, un vagabund, un om luat la goană de poliție; ear' în noaptea aceasta are să se facă asasin; mîne probabil că o să fie arestat, și fără doar și poate judecat, condamnat — de astă-

dată — la moarte. La moarte! capul — tăiat.

Pierre Lurier, cu ochii țintă, nu vedea nici grădina, nici curtea, nici casa; ci o pi-ață mare plină de lumă, o ghilotină pe a cărei cavitate gădii îi aședau capul.

Îi scăpă un strigăt.

Strigătul îi aduse aminte prezentul.

— La dracul! dise el, sînt curat ne-bun. Dar' dacă bătrînul Berlot se afla în grădină, ear' perdut!

Pentru a scăpa de acest șir de idei, el își aduse forțat aminte de cele ce auzise și pătise pe când era în temniță. Se vorbea odată de un fel de asasinat, a cărui autor nu a putut fi descoperit.

— Vedeți, băieților, dicea un criminal bătrîn, condamnat de mai multe-ori, nu trebuie nici-odată să se arunce omul într'o afacere de felul acesta înainte de a se asigura că va reuși. Spuse apoi că el are un sistem particular al seu: se întri la locul crimei fără a te teme că lași din întemplant, acolo vre-un lucru, ce ar pute servi ca „corpus delicti”. Adecă să mergi a comite crima gol-golūt.

Consiliul acesta, aducîndu-și acum aminte de el, fu pentru Pierre, ca o rață de lumină. Da, va merge desbrăcat să comită crima.

Veni seara. Oamenii se întorceau pe la casele lor. Se auziau numai mugetele, vacilor și lătratul cînilor. Toți din sat își preparau cina, ca apoi să se culce. Într'o noapte (Finea va urma) —

„Cu prețul acesta nu ne trebuie nici chiar căderea lui Szapary”.

Ea' noi dicem, că această schimbare în atitudinea opoziției „naționale” nu însemnează altceva, decât că s'au înăcrit strugurii pentru contele Albert Apponyi.

Spicuri din foile maghiare.

Drept semn că guvernul actual este subminat rău, se poate considera și o corespondență din Viena publicată în „Pester Correspondenz” dela 24 Octomvrie n., care începe astfel:

„Asupra sfârșitului afacerii încununării (statuei lui Hentzi) am rămas aproape înlemniți de uimire. Am fi înțeles, cu toate că nu socotim de ceva operă politică măiastră, dacă guvernul, de dragul păcii s'ar fi învoit ca un comitet să întocmească alt program de sârbare..., dar' ca sârbarea să se amâne pe jumătate an, nimeni n'ar fi presupus. Aceasta în adevăr nu a fost faptă vitească!”

Și se se noteze, că numita foie este guvernamentală.

Diariul „Magyar Hirlap” nu-i convine ceea ce am scris noi despre Ungurii din Dobrița: că dacă vor să vadă proces românesc, să învețe românește, — ci scrie, în nrul dela 25 Octomvrie că jurații unguri au să condamne pe Dr. V. Lucaci și fără a înțelege apărarea lui românească, pentru că cei din Dobrița nu știu să judece în astfel de afaceri decât — ungurește!

Nu ne îndoi de cele ce scrie „M. H.”, observăm numai că și de astădată nu dreptate, ci injustiția maghiară are să se manifesteze!

Ocupându-se cu situația politică actuală, diariul „Budapesti Hirlap” scrie între altele: „În adevăr, situația ar fi grozav de comică, dacă nu ar fi atât de tristă, dacă acest chaos nenorocit, mare și asurător n'ar amenința să înghiță reputația politică maghiară”. Gura păcătoșului adevăr grăsește!

La ministerul cultelor s'a terminat o operă mare: instrucțiuni privitoare la înființarea și conducerea kisdéd-ov-urilor, un volum care cuprinde 288 și 319 pagini tipărite.

Potcoave de cai morți! Chiar o foie, budapestană înregistrând această scire, se întreabă: Oare înființarea-ve atâtea kisdéd-ov-uri, câte pagini are cartea instructivă?.. Noi nu credem.

Replica studenților români nu-l lasă nici acum în pace pe Unguri. Cel puțin studenții universitari maghiari din Buda-pesta în vedința ce au ținut-o la 24 Oct. au hotărât să scoată un răspuns *Replika*. S'a ales un comitet compus din studenții Hindy Árpád, Csukásy Jenő, Koros Endre, Beöthy László și Weizenkorn Oskar (ca se fie și Jidan la treabă!) care să redacteze răspunsul!

Va se dă: Moldován Gergely o dus, perdut chiar în fața Ungurilor, ei nu se mai bizuiesc pe „Desavăriile” plastografate ale păcătoșului din Cluj, ci dându-l frumusețea la o parte, vor să redacteze singuri o „Desavurare”. Bietul Gergutz!

„Noscitur ex sociis qui non cognoscitur ex se”.

Bihar, Oct. 1892.

Acest adagiul latin cuprinde în sine un adevăr necontestabil în viața comună pentru a caracteriza pe cineva, se și pune mare pond pe aceea, că cine ce soț are, din ce familie sau neam se trage. Însă pentru aceea cred că nu va nega nimeni, că nu numai pot fi, ci și sunt multe excepțiuni. Despre aceea cum poate omul să rădăcească și să fie sedus în opinia sa, judecând pe cineva numai din puterea adagiului citat, e un exemplu minunat în incidentul din sf. Scriptură, când Filip mărinind pe idealul omenirii, pe „Christos fiul lui Iosif din Nazaret”, Natanail s'a exprimat: „Poate vre-un bine să ese din Nazaret?” Făcându-și însă cunoștință mai de aproape cu Christos, a exclamat: „Rabi, tu ești Christos, tu ești fiul lui Dumnezeu”.

Cred că în puterea sus însemnatului adagiul s'a enunțat o judecată nemerită și vătămătoare în iubita noastră foie națională „Tribuna” și asupra unui dignitar român pătruns de cele mai curate simțăminte naționale, când în nrul 219 sub titlul „Spicuri din foile maghiare”, reflectând după aceste foi la candidatura fiuturului metropolit din Blaj, dăc între altele: „În locul prelatului trădător, candidați la episcopie din Gherla sunt Dr. Augustin Luran și Sarkadi Tihamer, canonici în Oradea-mare. Amândoi ar fi vrednici urmași ai lui Szabó în a face păcate naționale”. Ei bine, că episcopul Szabó și Dr. Luran au făcut „păcate naționale” o scim cu toții, însă ce păcate naționale a făcut Artemie — sau Tihamer — Sarkadi? Noi care îi cunoaștem activitatea sa în direcțiunea națională atât ca fost inspector școlar comit,

cât și ca actual canonic în Oradea mare, cunoaștem conduita și simțul său verde național. Când „Magyar Hirlap” dela 9 Sept. n., aduce ca candidat la metropolie pe A. Sarkadi și dă, ca acesta „ar face la Blaj politică bihoreană” — auziți Bihoreni! dar' așa nemerici ne află pe noi înșiși șovinisti maghiari? — am prevețit că prin aceasta numai îi strică reputațiunea înaintea Românilor, ba „Tribuna” reproducând această candidatură a și făcut observațiunea, că Românii „nu prea au nici iubire, nici încredere în cei recomandați de foie șoviniste”. Premergând acesteia, ea' „Budapesti Hirlap” candidându-l alături de Dr. Luran la episcopie din Gherla nu ne-a surprins tare apostrofarea citată din nrul 219 al „Tribunei”, pentru că a fi elită bihoreană; a fi canonic și membrul celui consistoriu unde s'a glășuit prohodul vieții naționale din gimnasiul de Beiuș, cu care ocaziune însă tocmii canonicul Sarkadi cu lacrimi în ochi s'a contrapus, a protestat în contra acestui prohod și a pretins, ca cei competenți să-și pună în cumpănă oficiul, demnitatea, ba și viața, față cu acest atentat, a fi unchiul celui copilându, care a intervievat mai multe persoane distinse române, ca opiniunea acelora față cu cauza națională să o facă cunoscută parte în original, parte traversată șovinismului maghiar, ca să o poată exploată în scopul ideii de stat maghiar, apoi mai presus de toate a fi candidatul șovinismului jidano-maghiar alături de Szabó și Luran, la o demnitate bisericăască română, care a amestecat și ingerență necompetență în afacerile noastre interne bisericăști, numai și numai din neobrăznicia șovinismului jidano-maghiar se poate explica. Pentru canonicul Ar. Sarkadi însă și îndeosebi față cu simțămintele lui naționale, în virtutea adagiului pus în fruntea acestor șire, nu poate fi favorabil, ci din contră acel public român care nu-l cunoaștea mai de aproape, și-l poate imagina ca desbrăcat de tot simțul național, nu e mirare dar' că și „Tribuna” necunoscându-l mai de aproape, a fost oarecum silită a face apostrofările citate din nrul 219.

E caracteristic însă pentru inteligența și elita română bihoreană și dovedește un indiferentism penibil, că nici atâtea silințe nu-și dă, ca cel puțin acei indivizi care sunt adicți cauzei naționale, să fie cunoscuți publicului român, sau cel puțin când unii ca aceia sunt nemeritați trimbați în organele noastre, să se năusească a rectifica opiniunea publică; față cu canonicul Sarkadi nefăcându-o aceasta cei competenți, cu cuget că implinesc numai o datorință morală și națională, când vin cu ordurile acestea în prețuita foie „Tribuna” pentru a rectifica opiniunea publică față cu acest domn iubit al nostru, care cred, că nu se poate imputa de vină că e născut bihorean, că e membrul consistoriului de Oradea, că e unchiul copilândului intervievat și mai presus de toate că e candidat la o demnitate română alături de Szabó și Luran din partea șovinismului jidano-maghiar. Altcum acelaia care n'ar crede aserțiunile mele, îi reflectez pe scurt cu Filip: „Vino și-l vezi”.

Bihoreanul.

Suspendarea dlui Dr. V. Lucaci.

Din Ruja s'a trimis dlui Dr. V. Lucaci următoarea adresă:

Jelim împreună actul brutal cu care frații din Șisesci și meritosul lor părinte dl Dr. V. Lucaci, nedemn au fost loviți.

Iubirea Voastră angerească între paroch și fiii sei sufletesci, deo Împăratul cerească se fie des în poporul românesc imitat. O! atunci, scumpule popor român, se nu ai teamă de nimic!

Sus inimile! Sus steagul român de Lucaciul nostru purtat. El duce numai la onoare, fără de care ca Români nu vom să trăim.

Virtus romana rediviva? Chiar de ar plesni toți șovinisti maghiari cu episcopul slugă în frunte.

În numele mai multor frați iubii: Nicolau Babeș, paroch rom.

Din Negreie ni-se trimite următoarea

Declarațiune:

Subscriși locuitori din comuna Negreie, în fața situației ce ni-s'a creat prin actul de suspendare cu care episcopul Gherlei a lovit pe cel mai eminent și biemeritat preot român, Dr. Vasile Lucaci, ne simțim datori în fața lumii a declara:

1. Direcțiunea urmată de marele erou Dr. Vasile Lucaci precum și politica profesată de el este a noastră și singura mântuitoare pentru poporul român.

2. Călea contrară politice profesate de el este în dauna intereselor noastre bisericăști și naționale.

3. Deci cu stimă, cu iubire și frăție salutăm pe reprezentanții dela Șisesci, concluse aduse acolo le primim de ale noastre, protestăm sus și tare în contra actului de

suspendare, și îndeosebi reprezentațiunea făcută la Sfântul Scaun apostolic din Roma în cauza aceasta o declarăm făcută în numele nostru.

Negreie, 10 Octomvrie st. n. 1892.
Onuțu Măgurean, Andrei Făt, Ilie Nicora, Atanasie Demian, George Demian, Ștefan Tămaș, Telente Făt, Gavril Măgurean, Ioan Bud, Vasile Petritau, George Goloman, Vasile Budu, Tanasie Tantis, Teodor Horgos, Petru Goloman, Ignatie Kerekes, Petru Pinte, Teodor Pinte, Avram Pinte, Vasile Horgos, Alexiu Kadar, Onuțu Trif, Onuțu Dan, Corneliu Tantis, Onuțu Demian, Onuțu Goloman, Gavril Dan, Tanasie Dan, Teodor Măgurean, Achim Pinte.

În Rogna și Negreni Românii protestează în contra faptelor episcopului Szabó prin următoarea

Declarațiune:

Subscriși locuitori din comuna Rogna și Negreni, venim a protesta în fața Europei culte pentru actul de suspendare săvârșit de episcopul și consistoriul Gherlei, — lovind prin el în Dr. Vasile Lucaci, floarea națiunii române, preotul și apostolul poporului român.

Politica profesată cu zel admirabil și abnegațiune de Dr. Vasile Lucaci este politica noastră a tuturor Românilor din Transilvania și Ungaria.

Direcțiunea contrară politice profesate de el este în dauna intereselor noastre bisericăști și naționale.

Reprezentanților dela Șisesci salutările cele mai cordiale, concluse aduse acolo le primim de ale noastre. Reprezentațiunea s' bternută la Sfântul Scaun apostolic din Roma în cauza aceasta o declarăm făcută în numele și cu învoirea noastră.

Ioan Costin, George Costin al lui Ioan, Dănilă Costin, Vasile Costin, Pantilimon Costin, Mihaia Costin, Maftiu Costin, Timofteiu Costin, George Costin al lui Toma, Gavrilă Costin, Irina Costin, Casian Costin, Sofia Costin, Alexandru Costin, Trifan Costin, Iacob Costin, Vasile Costin, Gavrilă Costin, George Costin al lui Teodor, Moise Costin, Simion Popan, George Popan, Gavrilă Popan, Precup Popan, Ioan Popan al lui T., Ioan Popan al lui M., Dumitru Popan, Grigore Popan al lui M., Grigore Popan al lui Ioan, Trifan Popan, Marcu Popan, Gerasim Popan, Ioan Popan, Petru Popan, George Popu, Nicolae Popan, Ioan Popan al Crisii, Ioan Popan al lui Grigorie, Ioanuc Pop, Dumitru Popp, Ștefan Pene, Simion Pene, Maftiu Pene, Trifan Costin, Ioan Costin.

Din Ciumeni ni-se trimite următoarea

Declarațiune:

Subsemnații locuitori din comuna Ciumeni, scârbiți până la suflet pentru faptul episcopului dela Gherla, fiindcă în timpul acesta critic a lovit în cel mai iubit și în cel mai prețuit luptător al națiunii române, în Dr. Vasile Lucaci.

Ne simțim îndatorați să protestăm sus și tare în contra suspendării apostolului nostru național, Dr. Vasile Lucaci, aprobăm ținuta politică și toată activitatea conducătorului Lucaci.

Felicităm pe briați reprezentanți dela Șisesci, aderăm la conclusele aduse acolo.

Reprezentațiunea făcută la Sfântul Scaun apostolic din Roma în cauza aceasta o declarăm făcută în numele nostru.

Ciumeni, 10 Oct. 1892.

Toma Dămian, Ioan Gliga, Teodor Dămian, Nicolae Gliga, George Dămian, Simeon Gliga, Iosif Gliga, Dănilă Neghină, George Tifor, Tănase Pene, Ilie Dămian, Lica Tifor, Alexandru Dămian, Vasile Dămian, Ioan Dămian, Anastasiu Dămian, Grigorie Dămian, Ioan Terec, Alexiu Dămian, Ioan Dămian, Lica Dămian, Simeon Tifor, Vasile Dămian, Gavrilă Lăpușan, Teodor Ungur, Constantin Terec, Gavrilă Gliga, George Gliga, Iosif Tifor, George Dămian, Teodor Marchiș, Andrei Neghină, Teodor Tifor, George Popan, Vasile Tifor, Teodor Gliga, Ioan Gliga, Vasile Popan, Teodor Marșan, Ilie Gerboan, Grigorie Dămian, George Dămian, Ioan Dămian, Mateiu Șomecutan, Simeon Neghină, Ioan Hodiș, Ștefan Hodiș, Gavril Tifor, Vasile Dămian, Iosif Dămian (scriitor de nume Grigore Neghină), Ioan Neghină, Gabor Dămian, Ioan Neghină, Ioan Tifor, Iosif Cușe, Ioan Dămian, Pavel Dămian, Ioan Roman, Lica Roman, Ioan Roman, Gavril Roman, Toma Dămian, Ioan Faur, Iosif Dămian, Gavril Dămian, Ioan Dămian, Mihail Slamu, Iosif Dămian, Gavrilă Tifor, Iosif Tifor, Ioan Tifor, Ioan Costis, Ioan Gliga, Gavril Dămian, Iosif Dămian, Gavril Gliga, Gaspar Dămian, Nicolae Pente, Nicolae Gliga, Ioan Gliga, Tudor Gliga, Ioan Terec, Nicolae Terec, Iosif Ungur, Grigor Dămian, Iustin Dămian, Ioan Dămian, Adam Dămian, Vasiliță Dămian, Dănil Dămian, Ioan Terec, Ioan

Dămian, Ioan Dămian, Ioan Hodiș, Pavel Dămian, Ioan Neghină, Ioan Neghină, Ioan Suțașan, Alex. Hodiș, Ioan Hodiș, Ioan Hodiș, Alexandru Hodiș, Ioan Dămian, Gavril Grad, Ioan Dămian, Gavril Dămian, Alexandru Dămian, Nicolae Dămian, Ioan Morșan, Nicolae Dămian, Gavril Morșan, Alexandru Dămian, Dumitru Gliga, George Popan, Ioan Popan și Gustin Pene.

CRONICĂ

Dela Curte. Maiestățile Lor Împăratul și Împărăteasa au sosit la 24 c. 5½ seara cu trenul separat de Curte din Gdüllö în Viena. La expresă dorință a MM. LL. nu a avut loc nici o primire oficială la gară.

Ministrul de hovești baronul Fekervary, după cum cetim în foile din Buda-pesta, a fost însărcinat cu conducerea provisorie a agențelor ministerului pe lângă persoana M. Sale până la numirea succesorului lui Szögyeny.

Juți instructori. Au fost numiți juți instructori respective substituiți ai acelora următorii juți de tribunal: La tribunalele aparținătoare tablei regesci din Cluj: în Bistrița Dr. Ludovic Schmidt (substitut Gavril Vértice); în Dej Alexandru Nagy (substitut Ludovic Sótali); în Deva Béa Mihály (substitut Iuliu Konez); în Alba-Iulia Otto Oelberg (substitut Antoniu Kolmasz); în Cluj Ladislau Bodor (substitut Ladislau Nestor); în Sibiu Alexandru Gdri (substitut Iosif Ban); în Turda Coloman Sándor (substitut Nicolau Soly-mosi). La tribunalele aparținătoare tablei regesci din Mureș-Oșorheiu: în Brașov Mihail Arz (substitut Petru Pap); în Ciucerdas Ioan Jerszák (substitut Arpad Farkas); în Ibașfalău Dominic Inceze (substitut Ludovic Gorove); în Chezdi Oșorheiu Mihail Vajna (substitut Albert Máihé); în Mureș-Oșorheiu Iosif Schuller (substitut Dr. Laurențiu Ilyés); în Ođorheiu-seculiesc Francisc Ilyés (substitut Tit Gyöffy). La tribunalele aparținătoare tablei reg. din Timișoara: în Biserica-Albă Dr. Ioan Lallosevitz (substitut Dr. Nicolau Pesscha); în Caransebeș Iosif Stein (substitut Dr. Ioan Jurkó); în Lugos Ioan Wigh (substitut Iuliu Kádár); în Panciova Dușan Nadoski (substitut Ludovic Rácz); în Timișoara Artur Mayer (substitut Demetriu Kr-vay). La tribunalele aparținătoare tablei regesci din Oradea-mare: în Arad Vasile Paguba (substitut Ioan Kollör); în Giula Samoil Balogh (substitut Eugen Pally); și în Oradea mare Iuliu Bige (substitut Alexandru Nagy).

Reichsrathul austriac. „Wiener Zeitung” publică un autograf Prelat adresat ministrului-prezident conte Taaffe, prin care Reichsrath-ul austriac e convocat pe ziua de 5 Noemvrie n.

Dela universitatea sâsească. În se-dința dela 25 Oct. n. adunarea generală a universității sâsești a luat între altele cu mulțumită spre știință ordonanța ministerială, prin care sunt aprobate statutele universității și este respins votul separat al deputatului Dr. Păcurer în această afaceri. Mai departe a luat spre știință ordonanța prin care se aprobă contractul universității cu orașul Sibiu relativ la conducerea arhivei, și în urmă a primit raportul deputatului Filtch despre gestiunea bugetară a anului 1891, după care școlile s'au aflat în ordine și s'a dat absolutul funcționarilor de casă.

Aplicarea legii despre „kisdédov” uri. Ministrul de culte și instrucțiune publică a publicat o lungă instrucțiune relativă la punerea în aplicare a legii din anul trecut despre asilele de copii. Instrucțiunea se împarte în 5 părți cu 319 paragrafi, în care sunt detaliate descrierile datorințelor comunelor, autorităților publice, precum și ale părinților, emanate din numita lege. O foie opozițională întreabă cu drept cuvânt, că oare cât va trebui până când Ungaria va avea atâtea „kisdédovuri”, câte pagini are instrucțiunea ministrului?

Calea ferată Brașov—Treiscaune. Cu 1 Noemvrie n. pentru liniile căi ferate Brașov—Treiscaune va intra un nou tarif în vigoare. După noul tarif, din ziua numită începând se vor da și bilete de călătorie cl. I.; mai departe se reduc prețurile de călătorie pentru linia Brașov—Satulung și în fine se dau caiete de bilete cuprinzând 25 și 50 de bilete de călătorie precum și bilete pentru școlari valabile pe o lună.

Hymen. Domnul Corneliu Anca, teolog absolvent din Năsăud și d-șoara Lucreția Ciologa își vor sârba cununia la 30 Octomvrie n. la 3 oare d. am. în biserica parohială din Bileag.

Concert. Frații Szabo, virtuosi pe ceteră și pe vioara-Arion, dau astăzi ear' concert în orașul nostru. Programul este compus din piese de Verdi, Mascagni, Gilié, Paladilhe, Lauger și din compozițiuni proprii. Concertanților le premerge un renume favorabil. Ei au avut onorul a se produce înaintea multor membri din Casa noastră domnitoare și din a altor familii princiare.

Proces de presă. Înaintea juriului de presă din Cluj s'a judecat la 25 c. procesul de presă al lui Ioan Lengyel, intentat din cauza unei broșuri în contra președintelui de

tribunal din Deva Sól y o m - F e k e t e. Acusatul a fost declarat culpabil pentru calumnie și condamnat la închisoare de opt luni și 200 fl. amendă. Condamnatul a înșinat cerere de nulitate.

Afacerea cu călugărițele din Oradea-mare. După cum am fost anunțat la timpul seu, adunarea generală a reuniunii femeilor maghiare din Oradea mare a acceptat cu majoritate de voturi propunerea baronei Gerlitz, prezintă actuală a acelei reuniuni, decizând a nu se aplica călugărițe în orfelinatele reuniunii. În contra decisiunii adunării, d-na Tiza, președintă de onoare, a înaintat recurs la ministerul de interne. După cum se deoseășă din Oradea-mare, ministrul a transmis această afaceri spre pertractare vicecomitelui și acesta a predat-o fiscalului-suprem comitatens.

Defraudatiune. În Oradea-mare au fost arestați d-șele acesteia soții Badar. Badar, care e servitor postal, a defraudat un mandat postal, cu care soția lui a ridicat banii. Acuma sed la răcoare, unde au timp destul să mediteze asupra faptei lor.

Călătoria regelui Carol. Asupra călătoriei M. Sale regelui Carol „Monitorul Oficial” al României publică următoarea relație: Luni la 5 ale curente, la oarele 8 dimineața, M. Sa regele, împreună cu A. S. R. principele moștenitor, a ajuns la Pesta, unde a fost întâmpinat la gară de dl N. Cantacuzino, viceconsul al României, și de directorul general al căilor ferate ungare. După ce lăa dejunul, Maiestatea Sa porni înainte spre Viena, unde ajunse la oarele 2 după amiazi. La gară, regele a fost întâmpinat de domnul E. Ghica, ministru plenipotențiar al țerii, cu tot personalul legațiunii și al consulatului. Maiestatea Sa binevol a se întreprinde câteva timp cu persoanele prezente și urcându-se în trăsură cu Alteța Sa Regală, merse la legațiune, unde la oarele 6 avu loc un prând, la care au luat parte dl E. Ghica, domnul Roseti Solescu, ministrul țerii la Belgrad, precum și domni secretari ai legațiunii. La oarele 8 și 20 seara, Maiestatea Sa cu Alteța Sa Regală fură reconduși la gară de personalul legațiunii, dela care-și luă rămas bun, mulțumind domnului Ghica de primirea ce-i făcuse la legațiunea sa, și porni înainte. A doua zi, Marți, 6 curent, la oarele 10 și jumătate, Maiestatea Sa ajunse la Uim, unde fu salutată de domnul general bavarez Cella, comandantul cetății Uim. La oara 1 și jumătate regele ajunse la Sigmaringen, unde fu primit la gară de Altețele Lor Regale principesa mămă Iosefina, principele Leopold, principesa Antoaneta, comtesa de Flandra, de A. S. principele moștenitor de Hohenzollern, A. S. principesa moștenitoare de Hohenzollern și de AA. LL. principele și principesa Frederic de Hohenzollern. După ce regele îmbrățișă, în modul cel mai călduros, pe Augusta Sa mămă și pe toți membrii Augustei Sale familii, se întreprinse cu autoritățile civile și militare care veniseră să-l salute precum și cu domni și doamnele din suitele Altețelor Lor Regale. La oarele 2, Maiestatea Sa porni spre castel, străbătând strădale frumoase împodobite cu drapele, și salutată de populația din localitate cu numeroase strigăte de „Ura!”. Seara a avut loc un prând, la care au luat parte toți membrii familiei Regale și suitele Lor.

Sănătatea reginei României. „L'Independance Roumaine” află că Maiestatea Sa regina României este de câteva zile din nou suferindă.

Medalie comemorativă. Cetim în „Timpul”: Consiliul de miniștri a decis să se bată cu ocaziunea căsătoriei principelui Ferdinand cu principesa Maria de Edimburg o medalie comemorativă. Dl ministru de finanțe a fost însărcinat să intre în tratative pentru baterea acestei monede.

Deschiderea sfântului sinod al României. Cetim în diariul „Bucureșci” de Luni: Ați se deschide sesiunea de toamnă a sfântului sinod. Domnul Tache Ionescu, ministrul cultelor, a dat cetire decretului regal, după care sfântul sinod a început lucrările sale.

Întrunirea liberalilor din România. Cetim în foile de dincolo: În întrunirea de ați, 11 Octomvrie, comitetul central al partidului liberal a luat cunoștință de programul ce l-s'a prezentat de comisiunea aleasă pentru redactarea programului, și pentru ca toți membrii comitetului central să-l poată studia, s'a amân timerunirea la 25 Octomvrie, pentru ca atunci membrii să-l adopteze în deplină cunoștință.

Punerea petrii fundamentale a universității din Iași, după cum anunță „Timpul”, s'a amânat până la primăvară.

Un ministru contrabandist. Sub acest titlu cetim în „Românul”: Ni-se atrage atențiunea asupra unui fapt, care ați merita a fi înregistrat spre a se vedea ce fel de om era faimosul agent al Greciei, care vorbea cu un ton impertinent către guvernul nostru. De mai mult timp se observase la vama, că numeroase obiecte vin la adresa legațiunii elene, scutite fiind astfel de drepturi vamale. Sgomotul circula că era o simplă condonare a dlui Paparigopolu pentru unii din supuși sei și se începuse chiar oare-care ceretări. Nervosul agent, prevedând că va fi oprit în contrabanda sa, deveni furios și găsi că guvernul român e lipsit de condescendență. Prin plecarea sa, contrabandistul a scăpat de scandalul ce s'ar fi produs prin purtarea sa.

